

MW. DR. M. GERRITSEN DAGVOORZITTER

“Managing cultural diversity in het leven van een huismoeder”

Managing cultural diversity. Bij die chique Engelse term denk je aan wereldwijd opererende organisaties, aan grote bedrijven met werknemers en klanten uit verschillende culturen. Maar niet alleen grote organisaties moeten culturele diversiteit kunnen managen. In ons multiculturele Nederland moet iedereen dat. Ook ik heb er dagelijks mee te maken: op mijn werk, in mijn vrije tijd en in dat deel van mijn leven dat ik maar het *huismoederdeel* noem.

De grootste ervaringen met het managen van cultural diversity in mijn huismoederleven, kreeg ik toen mijn kinderen naar school gingen, een zogenaamde zwarte school wel te verstaan. Opeens kwamen er allerlei nationaliteiten bij ons over de vloer. Dat contact was boeiender dan menig verre reis, ook al liep de communicatie soms wat moeizaam. Ik kan me nog goed herinneren dat Hassan, een vierjarig Egyptisch jongetje, voor het eerst bij ons kwam spelen. Hassan sprak geen woord Nederlands, maar zijn vader gelukkig wel. Die had ons verteld dat Hassan best mocht blijven eten, maar dat hij geen varkensvlees mocht hebben. Het maal dat voor die avond al op het vuur stond en waar varkensvlees in zat, werd daarom snel uitgebreid met een rundvleeschotel uit vriezer en magnetron. De tafel werd gedekt, de twee schotels op tafel gezet en Hassan en mijn kinderen aan tafel genood. Hoezeer we ook ons best deden om hem duidelijk te maken dat hij wel van de ene schotel mocht eten, maar niet van de andere, Hassan begreep het niet. Ik had de moed al opgegeven. Plotseling dook mijn man onder de tafel, positioneerde zich onder de schotel met rundvlees en loeide “boe, boe”. Vervolgens kroop hij onder de schaal met varkensvlees en knorde zachtjes. Hassan lachte breed, de boodschap was overgekomen.

Als lid van de ouderraad moest ik ook leerkrachten voor het onderwijs in de eigen taal en cultuur selecteren en begeleiden. Daarbij heb ik meer diversity leren managen dan in menig college. De Marokkaanse leerkracht die we aannamen, leek geweldig te zijn voor de school. Fatima had al haar papieren, sprak goed Nederlands en paste perfect in het team van Nederlandse docenten. Maar al gauw bleek dat de Marokkaanse kinderen en hun ouders haar niet accepteerden. De Marokkanen op school kwamen uit het Rif-gebergte en Fatima kwam uit Rabat. De Marokkaanse ouders vonden haar veel te modern, niet echt Marokkaans. Ze wilden niet dat zo'n vrouw hun kinderen in de eigen taal en cultuur onderwees, want de cultuur van Fatima was niet die van de Marokkaanse kinderen en hun ouders. Zo werd ik met mijn neus gedrukt op dat wat ik al jaren doceer: binnen een nationale cultuur zijn vele verschillende culturen.

Weer anders was het met de Turkse leerkracht die ik selecteerde. Het sollicitatiegesprek op zich was al een belevenis, want hij kwam daar met een deel van zijn familie. De Turkse leerlingen en hun ouders adoreerden hem, maar met zijn Nederlandse collega's kwamen er problemen. Hij kwam vaak te laat. Toen zijn vader in Turkije ziek was, bleef hij zomaar vijf weken weg. Ook hier moest de huismoeder heel wat cultural diversity managen.

Nu de kinderen naar middelbare scholen gaan, is het aantal buitenlandse vriendjes helaas wat afgenomen. Maar er is in het huismoederdeel van mijn leven nog steeds veel culturele diversiteit. De andere culturen verlenen nu diensten aan ons. De Marokkaanse Saba houdt ons huis grondiger schoon dan wie ook. Ze bekostigt daarmee een groot deel van haar studie rechten. Kan ze een keer niet komen, dan zorgt zij zelf ervoor dat een van haar vele familieleden haar komt vervangen.

Supermarkt Masr is een tweede belangrijke "andere cultuur" in mijn leven. Nu je per internet bij een grote kruidenier boodschappen kunt bestellen en laten bezorgen, doe ik niet veel dagelijkse boodschappen meer. Er is één uitzondering: fruit en groente. Die haal ik zelf bij Masr, de Marokkaan. Waarom? Masr heeft meer dan de grote kruidenier. Masr maakt onderscheid tussen meloenen en tomaten voor vandaag en meloenen en tomaten voor morgen. Masr heeft grote bakken rucola en als ik een andere sla of een bijzonder kruid zoek, troont hij me mee naar zijn kelder waar hij ze op de juiste temperatuur bewaart. Masr pakt mijn tassen zorgvuldig in en hangt ze daarna zelf aan mijn fietsstuur.

Masr en Saba doen dingen die niet erg Nederlands zijn, maar die ik zo apprecieer. Wat moest ik zonder cultural diversity? Ik manage het in mijn huisvrouwleven maar al te graag. Misschien beter gezegd: ik laat me graag door andere culturen managen.

Marinel Gerritsen (*1949) studeerde Frans aan de Universit  Catholique d'Angers, Nederlandse Taal en Letterkunde aan de Rijksuniversiteit Leiden, Algemene Taalwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam en Dialectologie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. In 1987 promoveerde zij aan de Rijksuniversiteit Leiden op een sociolinguistische studie.

Zij werkte in de jaren '60 en begin jaren '70 voor overheid (gemeente Haarlem, Angers (Frankrijk) en Osnabrück (Duitsland)) en bedrijfsleven (Time/Life International, Uitgeverij de Spaarnestad, D-tours) in Nederland, Frankrijk, Italië en Duitsland. Sinds haar afstuderen in 1975 was zij verbonden aan verschillende universiteiten (Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit, Katholieke Universiteit Nijmegen), hogescholen (Hogeschool Midden Nederland, Hogeschool van Amsterdam) en een onderzoeksinstelling (P.J. Meertens-Instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen). Vanaf 1990 werkt zij als Universitair Hoofddocent Sociolinguistiek en Interculturele Communicatie bij de Katholieke Universiteit Nijmegen. Sinds 1996 verzorgt zij jaarlijks een intensieve cursus Interculturele Communicatie voor de DESS N gociation Commerciale Internationale van de Universit  François Rabelais in Tours.

Zij heeft boeken en artikelen gepubliceerd op het gebied van de syntaxis, sociolinguistiek en interculturele communicatie waaronder:

The Role of Culture in Communication. How Knowledge of Differences in Communication between Cultures may be the Key to Successful Intercultural Communication.
South African Journal of Linguistics, supplement 35, September 1998, 28-51.

Communicatieverschillen tussen Nederlanders en Vlamingen. Cursus voor docenten Nederlands aan buitenlandse universiteiten.
Nederlandse Taalunie. (samen met Marie-Thérèse Claes) (ter perse).